

הרהור קצר על החיים לקראת המשחקים האולימפיים

ד"ר יצחק רם

בשלהי חודש יולי יפתחו המשחקים האולימפיים השלושים (בפועל אלו המשחקים העשרים ושבעה, משום ששלוש אולימפיאדות בוטלו מחמת מלחמות העולם של המאה העשרים) של העידן המודרני בלונדון שבבריטניה. יש בעובדה זו משום גירוי לחשיבה על נושאים ערכיים שונים העולים מן הרעיון האולימפי בכלל ומנושא התחרות הספורטיבית בפרט. השורות הבאות תעסוקנה ברעיון אחד כזה:

שעות, ימים ושנים רבות של אימונים מאומצים באים בעת המשחקים לידי ביטוי על מסלולי האתלטיקה ובכבישים, בבריכה ועל כרי הדשא, בנהר המלאכותי השוצף ובמרחבי הים, בזירות ההתאבקות ובאולמות הספורט. חיים שלמים המוקדשים לספורט והקרבה אין קץ למען הישגים תנועתיים מוכרים, למען מדליית זהב. ולבסוף, רק אחד יזכה במטרה הנזהבת. כול השאר ישובו על עקבותיהם שקועים באכזבה ברמה כזו או אחרת, כשהם ממתינים להזדמנות הבאה, אשר אולי בוא תבוא בעוד ארבע שנים ואולי בכלל לא תקרה עוד על דרכם לעולם.

לעיתים, ההפסד הוא אכזרי וכואב עד מאד ואפילו אינו מחויב המציאות כמו במקרה הפסדן של בנות נבחרת קוריאה בכדוריד במשחק הגמר של משחקי אתונה 2004, שבו הן נוצחו על ידי בנות דנמרק לאחר שתי הארכות וזריקת כדורי עונשין; וזאת לאחר שבעת ההארכה השנייה הן כבר הובילו בשני שערי הפרש וכדור לזכותן הועבר באופן שרירותי ולא מוצדק על ידי השופטים לנבחרת הדנית בטענה לקרן, שלא הייתה ולא נבראה (ישבתי בשורה השלישית באולם בסמוך לשער הקוריאיני וראיתי מפורשות את השוערת הקוריאנית נוגעת בכדור בדרכו החוצה – עובדה המבטלת את הקרן).

על פי רוב, דבר דומה קורה לנו, בני האדם, בחיינו, לאחר שהקדשנו חלק ניכר ממשך קיומנו לנושא מסוים כדי לממש מטרה שסימנו לעצמנו, תוך ויתורים כואבים על נושאים ומטרות אחרים; חיים כאלה מתבטאים על פי רוב בתחרותיות בלתי נלאית ובלתי נגמרת לשיפור מעמד מקצועי, מצב כלכלי, להשגת תפקידים וסטטוס. ההתחרות הזו היא מול עמיתים לעבודה, שכנים, בני המשפחה ובעיקר מול עצמנו אנו ולא תמיד, למרבה הצער, היא גם מתנהלת על פי עקרונות מוסר ראויים. ברוב המקרים, השנים חולפות להן ורק מעטים מצליחים להשיג ממש את מבוקשם, אשר בעבורו חיו וכה התאמצו, ואז חייהם נכנסים לתסכול קשה.

לעיתים מצליחים בני האדם בכול זאת להגיע אל המטרה הנכספת, אבל גם אז בצד תחושת האושר הרגעית האופפת אותם, הם, על פי רוב, שבים ושוקעים במוקדם או במאוחר שוב בתחושת התסכול, משום שלאחר המאבק הממושך שהסתיים בניצחון, אינם יכולים להיות מרוצים דיים, שהרי ניתן להשיג עוד ועוד... ואם כך הם פני הדברים, הרי בסופם של תהליכים כאלה חייהם של המשתתפים בהתחרות הזו מסתיימים שוב באותו התסכול.

זהו בדיוק אותו התסכול שהספורטאים חווים בחזרם לארצותיהם נטולי מדליות. זהו גורלו של כול הנאבק להישג מוגדר, למטרה ספציפית; זוהי מהותו של הספורט ההישגי וזו גם תכליתו; והשאלה היא: האם גם חיי האדם צריכים להתנהל לאור בבעות וערכיו של הספורט ההישגי?

תשובתי היא: לא בהכרח! שהרי אם חפצים אנו להתנהל במהלך חיינו בתחושות אחרות, שומא עלינו לעשות רוויזיה מסוימת באופן שבו אנו מביטים על החיים. החיים הם ללא ספק מרוץ שבו על כולנו להשתתף, אבל האם הם חייבים בהכרח להיות גם עניין של התחרות מתמדת?

כול אחד מעמנו עבר ועוד יעבור קילומטרז' אחר בקצב אישי משלו. כול אחד מעמנו ישיג הישגים ייחודיים לו, אבל מטרת ההשתתפות במרוץ הזה אסור לה להיות בהכרח דווקא להשיג את האחרים; ועל כן, המרוץ הפרטי שלנו צריך להתנהל בדרך מעט שונה. המטרה היא לא להגיע ראשון בהכרח, אלא להקפיד לרוץ על פי הכללים, להיות הגון במרוץ, לנסות למצות במהלכו את היכולת האישית ולנסות ליהנות ממנו בדרך ייחודית, שכול אחד מן המשתתפים חושף אותה לעצמו בשעת השתתפותו. במרוץ כזה נסבול הרבה פחות מתסכולים וגם יהיה לנו פחות אכפת מה אחרים חושבים עלינו, ומה הם השיגו ביחס אלינו; עובדה שתשחרר אותנו לחיים אותנטיים ומשמעותיים יותר, שהרי אחרי ככלות הכול אולי באמת חשוב יותר לאן הגענו וכן אלו חוויות צברנו בדרכנו מאשר לאן התכוונו ללכת כמאמרו השנון של הסופר האוקראיני אנדריי קורקוב ברומן המופתי שלו "המוות והפינגווין" (הוצאת כנרת, 2003, עמ' 187): "החיים אינם אלא מעגל, ומי שבחר להקיף אותו מבחוץ מאריך את הדרך. כלומר מאריך ימים. זה בדיוק המקרה שבו התהליך חשוב מן התוצאה. שהרי בין כך וכך מתים בסוף".